

**BARKÓCZI CSABA**

## **Az ENSZ Ideiglenes Igazgatási Missziója Koszovóban (United Nations Interim Administration Mission in Kosovo – UNMIK) 1999 –, 2023**

A misszió jelentős átalakuláson ment át annak 1999-es az ENSZ BT 1244. számú határozat alapján történt létrehozása óta. Míg a misszió fő feladata a közigazgatási teendők végrehajtásában, az önkormányzatiság megteremtésében, a közrendvédelmi és igazságügyi feladatok ellátásában, majd a helyi infrastruktúra helyreállításában való segítségnyújtásban nyilvánult meg, ezen végrehajtó funkciókat több fázisban átadták a már megfelelő tudással bíró helyi erőknek. Így a misszió ezt követően tréneri, irányítói, tanácsadói teendőket látott el (2004–2008).

### **A misszió jelenlegi mandátuma<sup>1</sup>**

Az UNMIK mandátumát a Biztonsági Tanács 1244. (1999) számú határozatában állapította meg. Megbízatásának megfelelően a misszió hozzájárul a békés és normális élet feltételeinek megteremtéséhez Koszovó minden lakosa számára, valamint a regionális stabilitás előmozdításához a Nyugat-Balkánon.

A misszió prioritásai:

- a közösségek közötti bizalomépítés,
- az emberi jogok és a jogállamiság tiszteletben tartása,
- a nemek közötti egyenlőség,
- a nők és fiatalok szerepvállalásának előmozdítása.

---

<sup>1</sup> Forrás: <https://unmik.unmissions.org/mandate>  
Letöltés ideje: 2024.01.20.

A misszió szoros koordinációt és együttműködést tart fenn az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1244. (1999) számú határozata értelmében működő koszovói egyéb nemzetközi polgári és biztonsági jelenlétekkel, nevezetesen a Koszovói Erővel (KFOR), az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel (EBESZ) és az Európai Unióval. Működik jogállamisági misszió Koszovóban (EULEX), amelyet a főtitkár 2008. november 24-i jelentésével (S/2008/692) és a Biztonsági Tanács elnökének 2008. november 26-i nyilatkozatával összhangban hajtanak végre (PRST/2008/44).

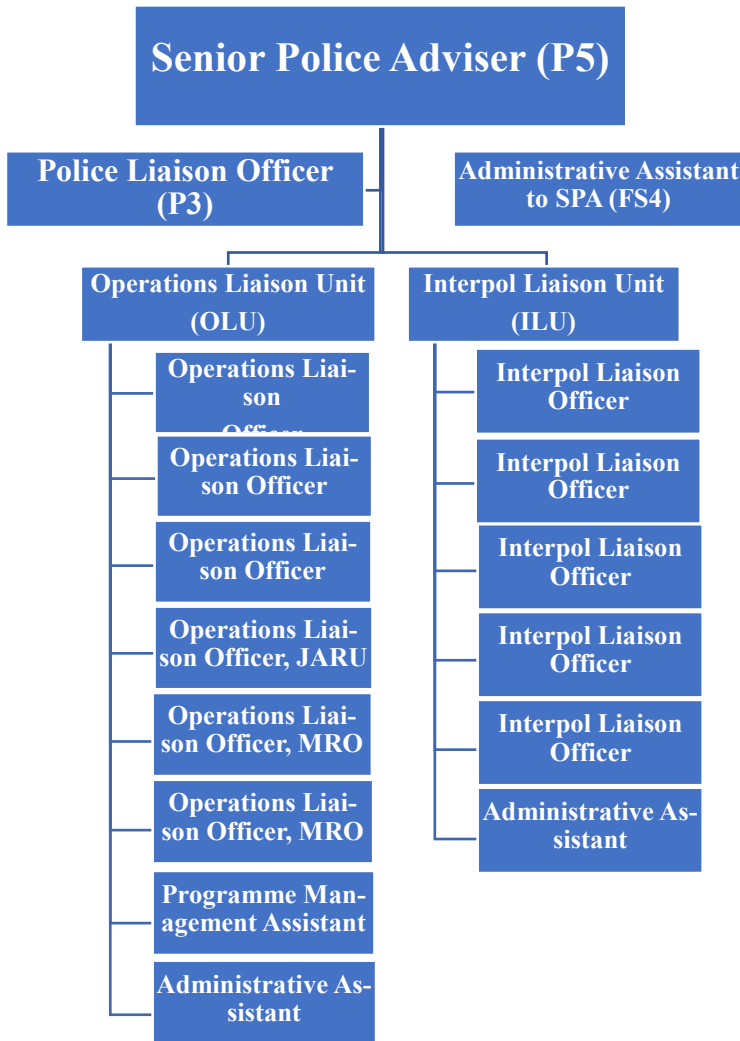
A misszió szorosan együttműködik az ENSZ fejlesztési partnereivel is. Az UNMIK székhelye Pristinában található, és regionális irodát tart fenn Mitrovicában, valamint közösségi támogatási irodát Pejë/Pećben. Emellett az ENSZ belgrádi irodája fontos politikai és diplomáciai szerepet tölt be, valamint kapcsolatot tart Szerbia politikai vezetésével. A missziónak összesen 374 alkalmazottja van, ebből 356 civil (112 nemzetközi személyzet; 220 nemzeti személyzet; 24 ENSZ-önkéntes) és 18 egyenruhás (8 katonai megfigyelő; 10 ENSZ-rendőr).

### **A Koszovói ENSZ rendőrsége (UNMIK POLICE – UNPOL)**

Érdekes számadat, hogy az UNMIK rendőrsége 1999-ben 53 országból több mint 4000 fő rendőr, rendészeti szakember részvételével kezdte meg a munkáját. A függetlenség kikiáltását, majd az államapparátus működtetéséhez szükséges bizonyos jogi funkciók átadását és ez Európai Unió Jogállamiság Missziója Koszovóban (EULEX KOSOVO) történt létrehozását követően (2008) a misszió létszáma különböző fázisokban fokozatosan csökkent. Az UNMIK rendőri komponense mára egy kis létszámú egység, jelenleg mintegy 10–12 fővel. 2008 decembere óta az ENSZ rendőrségének tagjai korlátozott végrehajtói jogosítványokkal, fegyvertelenül, civil ruhában láthatnak el feladatokat.

A fókuszban a megfigyelés, információgyűjtés, kapcsolattartás, projekt-folyamatok irányítása – UNPOL Műveleti Iroda –, valamint a Bűnügyi

Rendőrség Nemzetközi Szervezete (The International Criminal Police Organization – INTERPOL) feladataival kapcsolatos összekötői szerep végrehajtása áll – UNPOL Interpol Összekötő Iroda.



1. számú táblázat  
UNPOL szervezeti felépítés

## **UNPOL Műveleti Iroda**

- A jogállamiság területével kapcsolatos kérdésekben kapcsolatot tart az érintett nemzetközi szereplőkkel, mint például a Koszovói Erők<sup>2</sup> (Kosovo Force – KFOR), az EULEX, az EBESZ és a nagykövetségek képviselőivel.
- Az UNPOL parancsnokának és a misszió vezetése által meghatározott iránymutatásoknak megfelelően információ-gyűjtés a Koszovói Rendőrség és más bűnüldöző hatóságok tevékenységével kapcsolatban az esetleges hiányosságok azonosítása érdekében, különös tekintettel a súlyos és szervezett bűnözés területére.
- Figyelemmel kíséri a misszió egyes egységei és más helyi és nemzetközi partnerek által készített napi helyzetjelentéseket, így előkészíti azokat tematikus elemző jelentések készítéséhez.
- Magas szintű jelentéstervezeteket készít a misszió felső vezetése számára.
- Részvétel a programozási tevékenységek (projektek) tervezésében, azok előkészítésében és végrehajtásában, valamint kapcsolattartás a belső és külső partnerekkel és kedvezményezettekkel az említett tevékenységekkel kapcsolatban, illetve szükség esetén jelentéstétel a tevékenységekről és az előrehaladásról.

## **UNPOL Interpol Összekötő Iroda**

- Napi szintű kapcsolattartás a Koszovói Rendőrség Nemzetközi Jogi Együttműködési Egységével (International Legal Cooperation Unit – ILECU) és annak támogatása a nemzetközi rendőrségi együttműködéssel kapcsolatos valamennyi kérdésben.

---

<sup>2</sup> Koszovóban tevékenykedő, a NATO parancsnoksága alatt működő nemzetközi békefenntartó haderő.

- A Koszovói Rendőrség és más bűnüldöző hatóságok közötti információcsere, információáramlás és az operatív együttműködés elősegítése.
- A koszovói helyi és nemzetközi rendőri hatóságok közötti kapcsolattartás és koordináció az az országot elismerő és nem elismerő országok rendőrhatalásai között.
- Az INTERPOL nemzeti irodák és a helyi hatóságok bejövő és kimenő információkéréseinek kezelése.
- Nemzetközi elfogató parancsok elhelyezése, karbantartása, valamint adatlekérdezések végrehajtása különböző INTERPOL-adatbázisokban.
- A koszovói rendőrség vonatkozásában az összes általuk indítványozott jelzés elhelyezése és karbantartása (valamennyi jelzésekategóriában).
- A koszovói lakosok által külföldön elkövetett, határokon átnyúló bűncselekményekre vonatkozó információcsere, valamint az ezzel kapcsolatos statisztikák figyelemmel kísérése és összeállítása.
- A misszió felsővezetése számára jelentéstervezetek készítése a meghatározott témakörökben.
- Részvétel projektek tervezésében és végrehajtásában, melyek az UNMIK UNPOL egységéhez köthetők. Továbbá ezen tevékenységről jelentés készítése.

A magyar rendőri kontingens résztvevői és parancsnokai, időrendben:

- Szekerka András r. őrnagy 2022–23 INTERPOL összekötőtiszt – kontingensparancsnok
- Barkóczy Csaba r. alezredes 2023–2024 INTERPOL összekötőtiszt – kontingensparancsnok

A magyar jelenlét szinte folyamatosan megfigyelhető az UNMIK rendőri komponensében. Szívesen fogadják a magyarokat mind az ENSZ, mind

a helyi hatóságok oldaláról. Utóbbinak oka lehet az a diplomáciai tényező, hogy Magyarország elsőként ismerte el Koszovó függetlenségét 2008-ban.<sup>3</sup>

Az a pozitív arány, ami a magyar jelentkezők sikeressége mögött megfigyelhető, igazolja szakmai felkészültségüket és tapasztalati gazdagságukat, ami miatt a különböző feladatokra kiválasztják őket. Az UNMIK rendőrség jelenleg két különféle típusú munkakörre keres szakembereket. Az egyik a műveleti összekötőtiszt, míg a másik az INTERPOL összekötőtiszt. Jelenleg az INTERPOL összekötői pozícióban van képviselőnk.

A misszió a jövőjét tekintve vélhetően még hosszú ideig megőrzi jelenlegi funkcióját. Koszovó északi régiójában, valamint általában véve is Koszovó és Szerbia között permanens a feszültség. Ezt több különböző konfliktus okoz a két nemzet között, melyek megnyugtató rendezése – a nemzetközi politikai és diplomáciai erőfeszítések ellenére – nem történt meg. Az Európai Unió hathatós közreműködése és támogatása ellenére is változatlan a helyzet.

## **Jelenlegi biztonsági helyzet**

Megérkezésemet megelőző héten történt az év legnagyobb és legsúlyosabb és a jelen helyzetre is még mindig kiható esemény: a Leposavić melletti Banjska faluban történt terrorcselekmény.

2023. szeptember 24-én a koszovói határrendészet egységei a rendőri feladatok ellátása során észlelték, hogy Banjska település bejáratánál két rendszám nélküli tehergépkocsi zárta el a hídra vezető utat. Amikor a helyszínre érkeztek, ellenállásba ütköztek, különböző lőfegyverekből dördültek el lövések, amelyekkel két rendőrt meglőttek. A rendőri egységek állításuk szerint önvédelemből reagáltak, és sikerült visszaverniük a támadást, hogy

---

<sup>3</sup> Forrás: <https://www.beinkosovo.com/countries-that-have-recognized-kosovo-as-an-independent-state/>

Letöltés ideje: 2024.01.20.

megteremtse a feltételeket a segítségnyújtáshoz és az érintett kollégák kivonásához. A meglőtt rendőröket a dél-mitrovicai kórházba szállították, ahol az orvos az egyiküknek már csak a halálát tudta megállapítani, míg a másik sérüléseit ellátták. A nap folyamán tovább fokozódott a helyzet. Egy fegyveres, álarcos csoport páncélozott járművel hatolt be a banjskai kolostorba, és áttörte annak kapuját, időnként pedig lövések is hallatszottak. A rendőrség bekerítette a támadókat, és felszólították őket, hogy adják meg magukat. A koszovói rendőrök három támadót lelőttek a tűzharcban, három személyt elfogtak és őrizetbe vettek, de a többi fegyveres a Banjska környéki erdőkbe menekült. Az esetet terrorcselekménynek minősítették, melynek kitervelőjét, Milorad Radojcsics szerb állampolgárt, valamint több mint húsz további elkövetőt (valamennyien a koszovói szerb kisebbséghez tartozó személyek) sikerült az ügyben azonosítani. Az elkövetők elleni eljárás folyamatban van, valamint elrendelték a körözésüket nemcsak nemzeti, hanem nemzetközi szinten is.

Az eset hatására kialakult feszült biztonsági helyzet miatt a Koszovói Rendőrség és a KFOR Többnemzetiségű Különleges Egységének (Multinational Specialized Unit – MSU) mobil és helyhez kötött jelenléte Mitrovicában a várost kettéválasztó Ibar folyón átívelő főhíd környékére is kiterjedt, és jelenleg is érvényben van. A KFOR MSU és az EULEX Különleges Rendőri Egység (Formed Police Unit – FPU) rendszeresen járőrözik Észak-Mitrovicában, minden északi településen és etnikailag vegyes területen. Az EULEX továbbra is a hét minden napján, napi 24 órában az Európai Csendőrséggel (European Gendarmerie Force – EUGENDFOR) megerősített járőrözést végez. Működnek a koszovói rendőrség ellenőrző pontjai a Bistrica/Bistricë hídon, Leposavić/Leposaviq településen és a Gazivoda-tó közelében, Zubin Potok településen.

Az UNMIK személyzetének közel másfél hónapig tiltva volt a belépés az északi területekre, amely korlátozást aztán feloldották.

Általánosságban elmondható, hogy az ENSZ személyzetének biztonságát befolyásolja a helyi közlekedési kultúra (a szabályok be nem tartása).

Az ENSZ személyzetének azt tanácsolják, hogy óvatosan és nagy odafigyeléssel vezessenek, hogy elkerüljék a közlekedési baleseteket. Továbbra sem javasolják a készpénzzel történő fizetéseket a nagy számban előforduló pénzhamisítások miatt. Az ENSZ munkatársait készpénzes fizetés helyett a biztonságos kártyás tranzakciókra ösztönzik. Hatalmas gondot okoz még országszerte a környezettudatosság teljes hiánya. Az eldobált szemét mennyiségén túl súlyosabb tényező a levegőszennyezettség, ami Pristinában olykor – sajnos egyre sűrűbben – Új-Delhi szmogértékeivel vetekszik. A város közelében lévő erőmű kéménye nem rendelkezik szűrőberendezéssel, ezáltal mérgezve a környék levegőjét.

### **Az országgal kapcsolatos összefoglalás**

Amikor legelőször jártam Pristinában 2018–2019-ben, már komoly változások voltak megfigyelhetők, de minden elképzelésemet felülmúlta, amit öt évvel később tapasztaltam.

A Föld legfiatalabb országában<sup>4</sup> zajlik az élet. Beruházási célcsoportokon keresztül építkezések százai folynak városszerte. Toronyházak sokasága jelzi a dinamikus fejlődést. Irodaházak, szállodák tetőterasszal, lakóházak, üzletek. A létező valamennyi világmárka üzleteit felvonultató Pristina Pláza alapos bejárása felér egy sportteljesítménnyel. A városban sétálva nyugat-európai városokat megszegyenítő a luxusautók száma. Ez az egyik kép, ami fogad. A másik a luxus árnyékában dűledező házaikat olcsó szénnel vagy szeméttel fűtő – ezáltal szennyező füstöt kibocsátó – házaikban élő szegény sorsú emberek, utcán kéregetők, a szemétyűjtő konténerekben álló – ételt vagy épp pénzért leadható fémet és műanyagot kereső – családok, akik jellegzetes kis kerti traktorból átalakított – egyébként a közúti közlekedésre nemhogy alkalmatlan, hanem kifejezetten veszélyes – jár-

---

<sup>4</sup> A 2018. 02. 17-én kikiáltott függetlenségét eddig 113 ország ismerte el a 193 ENSZ tagállam közül.



műveikkel oldják meg a napi megélhetésüket. Senki nem bántja őket, hiszen egyéb megoldást sem kínálnak számukra. Ők a helyi társadalom egyelőre végképp vesztes oldalán állók. Kóborkutyák falkái nappal parkokban pihennek, éjjel járják a várost és kutatják a kukákat. Furcsa kettősség ez.

Az alig több mint két megyényi területen megfigyelhető tendencia a fővárosba áramlás. 2011 és 2023 között Pristina lakosainak száma több mint a duplájára nőtt, mára megközelíti a félmilliót.<sup>5</sup> Az ország valamivel kevesebb, mint kétmillió fős összlétszámához viszonyítva, ez a lakosság több mint egynegyede. Ez a számadat vélhetően csökkenni fog a 2024. január 1. óta Koszovóra kiterjesztett vízumliberalizáció miatt.<sup>6</sup>



4-5. számú kép

Koszovó térképe és a cikk szerzője: Barkóczy Csaba r. alezredes.

<sup>5</sup> Forrás: <https://www.populationdata.net/pays/kosovo/divisions>

Letöltés ideje: 2024.01.20.

<sup>6</sup> Az új szabály lehetővé teszi a koszovói útlevéllel rendelkezőknek, hogy bármely 180 napos időszakban 90 napos tartózkodásra vízum nélkül utazzanak az Európai Unióba.